

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XXII., číslo 21

9. 11. 2025 / neprodejné

Z OBSAHU Náboženství dnešní doby – díl 2.
O posvátnosti Ústavy a nezávislých institucích
Tvář Anežky Přemyslovny

05

10

14

Foto: Lucie Hornikova / Člověk a Víra

Anežka – světlo Přemyslovského rodu

V dějinách české svatosti zaujímají Přemyslovci zvláštní místo. Od svaté Ludmily a svatého Václava až po Anežku Českou se vine zlatá nit víry, oběti a služby, která dává našim dějinám hlubší smysl. Jako by se v tomto panovnickém rodě v pravidelných intervalech znovu rozhořoval plamen zbožnosti a lásky k Bohu, který proměňoval i časy zmatku a hříchu.

Přemyslovské ženy – od Mlady přes Doubravku až po Markétu–Dagmar – nesly do světa světlo evangelia, přinášely mír, vzdělání a naději. Jejich modlitby a skutky pokory často vyvažovaly chyby mužů jejich rodu. Na tomto duchovním pozadí se objevuje jedna z největších postav českých dějin: svatá Anežka Česká, dcera krále Přemysla Otakara I., žena, která dokázala svým životem přetavit lesk královského rodu ve skutečné krá-

lovství ducha.

Třinácté století, v němž Anežka žila, bylo dobou velikého rozmachu i pokusušení. Evropa byla sjednocená vírou, ale rozkolísaná vnitřními bludy a morálním úpadkem. Do této doby Bůh posílá svatého Františka z Assisi – chudého kazatele, který měl znovu podepřít chrám Církve. Anežka, uchvácená tímto ideálem, našla v jeho spiritualitě svůj životní směr. Zřekla se výhod královského dvora, odmítla sňatek s císařem, aby mohla patřit Kristu chudému a ukřižovanému.

Její krok nebyl útekem od světa, ale prorockým gestem. V době, kdy Evropa budovala katedrály z kamene, Anežka stavěla chrám z živých kamenů – z modlitby, služby chudým a péče o nemocné. V pražském špitále Na Františku se dotýkala ran Kristových na tělech trpících.

Její život se stal tichou odpovědí na pýchu mocných, na přepych i duchovní únavu své doby.

Když byla v roce 1989 svatořečena, stal se tento okamžik symbolem obnovy národa. Jako by se po staletích znovu rozhořel onen přemyslovský plamen – volání po pokoře, službě a pravdě. Anežka, dcera králů, se stala sestrou všech, kdo touží po čistém srdci.

Její příběh nám připomíná, že skutečná síla národa nevychází z moci, nýbrž z věrnosti Bohu. A že svatost není vzdálený ideál, ale cesta, na kterou jsme – každý ve svém čase – zváni i my.

*Alžběta Vltavská
publicistka a ctitelka sv. Anežky České*

ČR bude mít nové blahoslavené

Papež Lev XIV. 24. října podepsal dekret o beatifikaci kněží Jana Buly a Václava Drboly

P. Jan Bula a P. Václav Drbola byli v padesátých letech 20. století nespravedlivě odsouzeni ve vykonstruovaných procesech a popraveni komunistickým režimem. Oba byli obyčejnými diecézními kněžími – Jan Bula sloužil v Rokytnici nad Rokytnou, Václav Drbola v Babicích. Právě tam se roku 1951 udály tzv. „babické vraždy“ tří komunistických funkcionářů, s nimiž vládnoucí režim nesmyslně spojil oba faráře. Po krutých výsleších a zmanipulovaném soudním procesu byli oba popraveni.

Proces blahorečení Jana Buly začal v roce 2004, o sedm let později k němu byl připojen případ Václava Drboly. Po více než dvaceti letech se teď oběma mužům dostává zásadního církevního uznání. „Z blahorečení P. Buly a P. Drboly mám obrovskou radost. Seznámil jsem se s řadou dokumentů, které svědčily o životě obou těchto mladých kněží, četl jsem dopisy Jana Buly z cely smrti a dlouho přemýšlel nad tím, jakou úzkost museli prožívat, jaké bezpráví a jakou bolest vytrpěli. A přesto stáli pevně, věrní hodnotám, kterým zasvětili svůj život, a dokázali odpustit svým vrahům. Jsou to jednoznačně vzory, od kterých se i dnes můžeme učit,“ komentuje oznámení brněnský biskup Pavel Konzbul.

Proces blahorečení trval 21 let

Iniciátorem tohoto procesu byl bývalý biskup diecéze Vojtěch Cikrle, který jej v roce 2004 zahájil u Jana Buly. Od tohoto roku se proto badatelé na diecézní úrovni a potom další historikové a teologové zabývali sběrem a posouzením dokumentů, které by mohly sloužit jako důkazní materiál. „Proces blahorečení v důsledku znamená důkladný průzkum života a skutků kandidáta, zejména hledání důkazů o jeho ctnostech, hrdinství nebo zázracích. Během procesu se shromažďují dopisy z pozůstalosti, úřední dokumenty, výpovědi svědků a všechny další dostupné prameny dokumentující život kandidáta, které

Foto: buladrbola.cz

by mohly sloužit jako důkazní materiál. Rozhodnutí pak vyslovuje papežská Kongregace (od roku 2022 Dikasterium) pro blahorečení a svatořečení ve Vatikánu,“ vysvětluje vedoucí diecézního procesu blahorečení Karel Orlita.

„Po důkladném zkoumání na místní a národní úrovni byl celý spis předán do Vatikánu, kde byl v rámci Dikasteria pro kauzy svatých posouzen jeho třemi odbornými komisemi – historickou, teologickou a komisí kardinálů a biskupů. Na celém hodnocení se podílelo dvacet sedm členů dikasteria: šest historických expertů, osm teologů spolu s promotorem víry a sedmnáct kardinálů a biskupů. Po jednoznačně kladném výsledku všech posudků papež Lev XIV. potvrdil jejich mučednictví, čímž Služebníci Boží přijali titul ctihodní (*Venerabili*),“ doplňuje Karel Orlita.

Slavnost blahorečení se bude pravděpodobně konat v polovině roku 2026

Po podpisu oficiálních dokumentů pape-

žem nyní startují přípravy na samotnou slavnost blahorečení, která by se měla uskutečnit v Brně. „Termín slavnosti zatím nemáme potvrzen, ale předpokládáme jeho zveřejnění v řádu několika týdnů. Půjde o akci, na které očekáváme účast mnoha tisíc věřících nejen z jižní Moravy a Vysočiny, ale i z celé České republiky. Rozsahem i významem půjde opravdu o mimořádnou akci pro českou církev,“ nastiňuje biskup Pavel Konzbul.

Brněnská diecéze chystá v nejbližší době také řadu doprovodných aktivit různého charakteru – od edukativních a kulturních projektů po zážitkovou hru. K tématu vydali také komiks *Nepřemoženi*. Životní příběh obou mužů přibližuje i toto video: <https://www.youtube.com/watch?v=EpByJzH6Wqc>.

Kdo byl Jan Bula?

Jan Bula byl římskokatolický kněz původem z Lukova u Moravských Budějovic. Po absolvování gymnázia, kde mimo jiné projevoval své výtvarné nadání, začal studovat teologii. V roce 1945 byl v Brně

SLOVO KNĚZE

vysvěcen na kněze a brzy poté nastoupil do farnosti v Rokytnici nad Rokytnou na Třebíčsku, kde si získal mimořádnou oblibu mezi lidmi – zejména mezi mládeží. Vedl společenství, maloval obrazy, opravoval kostel, mezi lidmi si vysloužil pověst otevřeného, charismatického a laskavého člověka.

Poklidný život ve farnosti dramaticky narušilo nastolení komunistického režimu. Počátkem roku 1951 Jana Bulu navštívil Ladislav Malý, jeho bývalý spolužák z gymnázia, který brzy poté začal podněcovat na Moravskobudějovicku ozbrojený odboj proti totalitnímu režimu. Tvrdil, že osvobodil z internace pražského arcibiskupa Josefa Berana a hledá pro něj spolehlivého zpovědníka. Přestože s ním Jan Bula po několika setkáních odmítl spolupracovat, byl na konci dubna 1951 zatčen a uvězněn. V atmosféře tvrdého pronásledování církve byl obviněn ze spolupráce s Ladislavem Malým, který stál za tzv. babickými vraždami z července 1951. Přestože neměl s těmito tragickými událostmi nic společného a v době útoku byl již třetí měsíc ve vyšetřovací vazbě, stal se jednou z hlavních tváří vykonstruovaného procesu. Po brutálních výsleších a zmanipulovaném soudním řízení byl v listopadu 1951 odsouzen k trestu smrti. Popraven byl 20. května 1952 v jihlavské věznici ve věku nedožitých 32 let.

Den před smrtí směl napsat dopisy na rozloučenou svým blízkým. Po

pádu komunistického režimu byl v roce 1990 soudně rehabilitován a v roce 2004 bylo zahájeno jeho beatifikační řízení.

Kdo byl Václav Drbola?

Václav Drbola se narodil ve Starovičkách u Hustopečí. Po absolvování gymnázia začal studovat teologii. Na kněze byl vysvěcen v Brně roku 1938 a následně působil ve Slavkově u Brna, v Čučicích, Bučovicích a od roku 1950 v Babicích. V Bučovicích se výrazně zapojil do veřejného dění v Orlu a Spolku katolických tovaryšů. V Babicích se staral o chod celé farnosti a začal s opravou varhan.

Také jeho kontaktoval Ladislav Malý, který tvrdil, že je zahraničním agentem, a žádal po něm, aby vyzpovídal arcibiskupa Josefa Berana. Byla to lež, s arcibiskupem se Václav Drbola nikdy nesetkal a v polovině června 1951 byl zatčen. Po vraždách v Babicích, ke kterým došlo dva týdny po jeho zatčení, byl Václav Drbola násilím nucen k doznání, že k nim Malého naváděl. Vykonstruovaný soudní proces se konal pouhých deset dní po vraždách. Václav Drbola byl odsouzen k trestu smrti a popraven 3. srpna 1951 v jihlavské věznici ve věku 38 let.

Soudně rehabilitován byl v letech 1990 až 1997. Jeho beatifikační proces byl v roce 2011 připojen k řízení Jana Buly.

církev.cz

„Lidi sou různý a různý koničky maj...“ Tato slova písně z alba Pražského výběru z roku 1988 mi vytanula na mysli, když jsem zaregistroval novou zábavu začínající na západ od našich hranic.

Po *hobby horsingu*, kdy člověk osedlá tyčku s koňskou hlavou a hopsá přes překážky, tu máme tzv. vyšší level, a tím je *hobby dogging*. Je to vpravdě zábava méně fyzicky náročná – nikdo vás nenutí hopsat a podávat sportovní výkony. Stačí, když si pořídíte vodítko a obojek a budete venčit vzduch a po návratu domů stačí, když pověsíte vodítko na věšák a ani z něj netřeba odpoutávat psa. No, neberte to.

Když tak pozoruji tyto nové trendy, kdy se dá provozovat *horasing* bez koní a *dogging* bez psů, napadá mne, zda by se nedaly vypořádat v každodenních životech nás křesťanů stopy takového pojmání víry a duchovního života. Asi většina z nás si vzpomene na kdysi velmi populární heslo (též na západ od našich hranic): „Kristus ano, církev ne!“ Jistě bychom ale našli i jemnější a nenápadnější stopy. Stačí se pohrabat ve vlastním svědomí. Určitým vodítkem (určitě bez psa) by nám mohla být slova papeže sv. Lva Velikého: „A proto vedle této zvláštní služby kněžského úřadu mají si být vědomi i všichni křesťané, žijící z Ducha podle Kristova zákona, že jsou rod královský a že mají účast na kněžském poslání. Vždyť co je tak královského, jako když duch, podřízený Bohu, vládne nad tělem? A co je tak kněžského, jako zasvětit Bohu čisté svědomí a přinášet mu na oltáři srdce neposkvrněné oběti zbožnosti? A to nám bylo z milosti Boží dáno společně všem.“ Ta jsou reflexí na několik veršů z 1. listu sv. apoštola Petra (viz 1 Petr 2,1–9).

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem.
administrátor farnosti Zruč nad Sázavou

Mons. Josef Valerián zmiňuje svědectví hospodyně P. Pařila, která byla v té době ve vězení jako kuchařka a právě toho 20. května 1952 jako obvykle vězňům vařila na snídani černou kávu a chystala chleba. V šest ráno tam přišla dozorkyně a zakřičela na ni: „Uvařte mi silnou černou kávu!“ Ona jí povídá: „To jste se, paní velitelko, špatně vyspala?“ „Ne, my jsme byli všichni v pět hodin vyhnáni na dvůr a museli jsme se dívat na popravu toho krásného kněze. A já na to nemohu zapomenout, tak si musím dát černou kávu.“ A (...) ještě další tradovaná slova oné dozorkyně: „Je mi z toho zle. A ten jeho klid! On na to nebe snad opravdu věřil.“

K jakým postojům dorosteme my v závěru svého života? Co v tomto směru víme o Janu Bulovi? Dá se vůbec tušit, co vše se odehrávalo v jeho nitru?

V jednom z dopisů, které mohl P. Jan Bula napsat pár hodin před svou popravou, je kromě jiného i myšlenka, která napovídá, do jaké duchovní velikosti dorostl. Píše zde: „Největší posilou je mi to, že jsem věrně sloužil Bohu až do konce. Člověk Boha nikdy dost nemiluje, to je jediné, čeho musí litovat...“

P. Marek Dunda, Milujte se 10/2009

VYTRVALOSTÍ ZACHRÁNÍTE SVOU DUŠI

16. listopad 2025 – 33. neděle v mezidobí – Lk 21,5–19

Ambrož

Pravdivě bylo řečeno o chrámu zhotoveném lidskýma rukama, že bude zničen: neboť není nic, co by bylo lidskou rukou vytvořeno a co by čas nenahloidal, síla nerozmetala nebo oheň nestrávil. Existuje však i jiný chrám, totiž synagoga, jejíž stará stavba se rozpadla, když se objevila Církev. Také v každém jednotlivém člověku je chrám, který se hroutí, když slábné víra – zvláště tehdy, když někdo přiznává Kristovo jméno něčemu falešnému a tím zhasíná vnitřní lásku.

Matouš připojuje i třetí otázku: že se učedníci ptali jak na čas zničení chrámu, tak na znamení příchodu a na konec světa (srov. Mt 24,3). Pán však, když odpovídá na otázku, kdy bude chrám zničen a jaké je znamení jeho příchodu, učí o znameních, ale nezabývá se časem; proto následuje: „Dejte si pozor, abyste se nenechali svést!“

Existují však i jiné války, které křesťan statečně snáší: zápasy s rozličnými žádostmi a vnitřními konflikty. A domácí nepřátelé jsou mnohem horší než ti vnější.

Atanáš

Bůh nám předal nadpřirozené dary a nauky, nebeský způsob života, moc nad zlými duchy, synovství, poznání Otce, dar Slova a Ducha svatého. Proto náš protivník – ďábel – obchází a snaží se z nás vyrvat semena Slova. Pán však v nás uzavírá svou nauku jako nejvzácnější dar, když nás napomíná, abychom se nedali svést. Dal nám totiž veliký dar – Boží slovo – aby nás nejen neoklamalo zdání, ale abychom i skryté věci rozpoznali milostí Ducha. Ďábel, původce zloby, je odporový: skrývá, kým je, a horlivě se vydává za jméno, po němž všichni touží. Když si například někdo chce podmanit cizí děti, v nepřítomnosti rodičů napodobuje jejich tvář a svádí děti, které po nich touží. V každé herezi tedy mluví zamaskovaný ďábel: „Já jsem Kristus, u mne je prav-

Nicolas Poussin: Dobyť Jeruzaléma císařem Titem (1637)

da“ – proto následuje: „Mnozí (lidé) totiž přijdou pod mým jménem a budou říkat: ‚Já jsem to!‘ a ‚Ten čas je tady!‘“

Cyrl

Dříve než sestoupí z nebe, přijdou někteří, kterým se nesmí poddat. Když totiž přišlo jednorozené Boží Slovo, aby spasil svět a podstoupilo za nás kříž, chtělo žít skrytě. Jeho druhý příchod však nebude tajný jako ten první, nýbrž zjevný a strašlivý: sestoupí ve slávě Boha Otce, andělé mu budou sloužit a on bude spravedlivě soudit svět; proto uzavírá: „Nechodte za nimi!“

Jan Zlatoústý

Říká, že konec města nepřijde hned – tedy že Jeruzalém bude zničen, ale až po mnohých bojích.

Řehoř

Buď jde o svědectví, totiž proti nim: protože když vás budou pronásledovat, přivodí si smrt. Anebo když vás uvidí, nebudou vás následovat, takže zvrácení bez omluvy zahynou kvůli tomu, co vyvole-

ným slouží jako příklad k životu. Když však učedníci slyšeli o tolika hrůzách, mohlo se jejich srdce zneklidnit; a proto, aby je potěšil, dodává: „Nepřipravujte se předem, jak se hájit.“

Díky trpělivosti tedy budeme vlastnit svou duši. Neboť když se učíme panovat nad sebou, začínáme vlastnit to, čím skutečně jsme. Vlastnění duše získáváme ctností trpělivosti, neboť trpělivost je kořen a strážce všech ctností. Trpělivost znamená, že s vyrovnanou myslí snášíme zlobu druhých a necítíme hořkost vůči tomu, kdo činí zlo.

Řehoř Veliký

Kdo v obtížích zachovává trpělivost, stává se silným vůči všem těžkostem. Vládne tak sám sobě tím, že sebe samého přemáhá; proto následuje: „Ve své trpělivosti budete vlastnit svou duši.“ Co jiného totiž znamená vlastnit duši, než v každé věci žít dokonale a ovládat všechny hnutí mysli, jako by z hradu ctností?

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

NÁBOŽENSTVÍ DNEŠNÍ DOBY – DÍL 2.

Když se člověk tak dalece obelhal, a svěřil svůj osud jen tomu, co mu říká hvězdné nebe, místo aby se zeptal svého svědomí a aby ho následoval, co pak následuje?

Hned, okamžitě nesprávně vykládá celý smysl Písma. Nemožno popřít, že i když Písmo prohlašuje následování náboženských předpisů za bohubí, přece se toto následování považuje ve většině případů za těžké a nepříjemné, nemožné od přirozenosti všem lidem, uskutečňované jen některými lidmi, a to jen s pomocí milosti pro zkaženost naší lidské vůle. O náboženství se prohlašuje, že jest proti přirozenosti, proti naší původní vůli, a že je třeba Boží pomoci, abychom je mohli milovat a je poslouchati a že i přes tuto pomoc jest náboženství obecně odmítáno a že mu není rozuměno. Bylo nám výslovně řečeno: Těsná jest brána a úzká jest stezka, která vede k životu a že je málo těch, kteří jej najdou, že musíme zápasiti a bojovati a vcházeťi těsnou branou, neboť „mnozí se budou snažiti vejíti“, ale to nestačí. Oni jen hledají, leč nenalezají; a dále, že ti, kteří nedosáhnou věčného života, vejdou do věčných muk. To je temná stránka náboženství. Lidé, které jsem popsal, nemohou snést, aby na to mysli. Děsí se toho jako něčeho strašného. Snadno uvěří, že tyto silné výroky Písma neplatí pro dnešní časy, nebo že jsou obrazné. Nemají ve svém srdci žádné příslušné mluvy. Jejich svědomí bylo umlčeno. Těch několik jejich vědomostí o Bohu pochází z přirozené teologie – a ta mluví jen o blahověli a souladu, takže oni pak nechtějí věřiti jasným slovům Písma. Sahají v Písmu jen po takových místech, která se zdají podporovati jejich mínění. Odvolávají se na to, že nám bylo nařízeno, abychom se stále radovali, a vyvozují z toho, že jest naší povinností zde se utěšovati, ovšem s mírou, dobrý tohoto života, že nám stačí, abychom jen byli vděční, když jich požíváme, a že se nemusíme zneklidňovati, že Bůh jest milostivým Bohem, že stačí jenom polepšení, abychom odkáli provinění, že sice bylo bezuzdné naše mládí, ale to že jest již pryč, že jsme na to zapomněli, a proto i že Bůh zapomněl, že celý svět jest

Foto: Michael Bujnovský / Člověk a Víra

koneckonců příznivě nakloněn náboženství, že se musíme varovati nemírného nadšení, že nesmíme býti přespříliš vážní, že musíme míti široký názor na lidskou přirozenost a že máme milovat všechny lidi. Část toho, co říkají, jest nesprávná, druhá jest správná, ale nesprávně použita. Uvedl jsem to zde abych ukázal, jak se to dokonale hodí k tomu, co jsem popsal jako náboženství vlastní „civilisovanému“ století.

Více pánbíčkářství!

Chci učiniti jinou poznámku o tomto rozumářském křesťanu, jenž tak rád popírá tajemství Evangelia. Vezměte text „Bůh náš jest oheň šířající“. Když připustíme, že by Tito lidé našli tento text, anebo jej slyšeli jako důkaz proti jejich vlastnímu učení o rozhodně uspokojujícím rázu našich vyhlídek pro příští svět, a připustíme-li, že nevědí, na jakém místě Bible se dá tento výrok najíti, co řeknou? Jistě rozhodnou, že se toto slovo týká jen židů, a ne křesťanů, že to vyjadřuje jen božského původce mojžíšského zákona, že Bůh před tím mluvil k židům v hrůze a strachu, protože byli smyslný a hrubý lid, že ale civilisace učinila z nás docela jiné lidi, že se nesmí více útočiti na naši úzkost a že Evangelium jest poselstvím lásky. A přece po všech těchto důvodech

vyskytuje se tento text v Epištole k Židům (12, 29), psané apoštolem Kristovým. Chci zakončiti plnějším vylíčením toho, co rozumím trudnější stránkou náboženství a tím, jak mají býti pochmurní a pověřiví posuzováni. Nezaleknu se tu vyjádřiti své pevné přesvědčení, že by to bylo ziskem pro tuto zemi, kdyby v jejím náboženství bylo více pověrečnosti, více pánbíčkářství, více ponurosti, více vášnivosti, než jak se právě jeví. Nemyslím tím ovšem, že bychom si měli přát ty duchovní charaktery nerozlučně s tím vším spojené, co jsem vypočítal, bylo by to nesmyslné; ale říkám, že to vše bych si více přál a že by to bylo slibnější než pohan-ské zatvrdnutí a chladný soběstačný klid.

Nesprávný klid Jonášův

Zajisté. Pokoj ducha, dobré svědomí a radostné chování jsou darem evangelia a znamením pravého křesťana, ale tytéž účinky (nebo lépe řečeno zdánlivě tytéž) mohou vycházeti z různých příčin. Jonáš spal za bouře. Rovněž náš Pán. Jeden spal ve zlé jistotě, druhý v „míru Božím, jenž jest nade všechno pomyšlení“. Oba stavy nesmějí býti zaměňovány, jsou dokonale rozdílné. Podobně jest rozdílný klid muže tohoto světa a klid křesťanův. Vezměte si například námořníky na lodi. Volali k Jonášovi: Co se ti zdá, spáčí? Tak řekli apo-

Foto: © Josef Polehňa / Člověk a Víra

štolové ke Kristu: Pane, hyneme! To je případ pověřčivých. Stojí mezi nesprávným klidem Jonášovým a mezi pravým mírem Kristovým. Jsou lepší než onen a stojí hluboko pod tímto. Když to uplatním o současném náboženství vzdělaného světa, jak se tu jeví plný jistoty, spokojenosti, slušnosti a blahovlnosti, pozoruji, že tyto zjevy pocházejí buď ze silného náboženství, nebo z naprosté náboženské prázdnoty. Mohou být ovocem prázdného ducha a oslepeného svědomí anebo oné víry, jež má pokoj s Bohem skrze Pána našeho Ježíše Krista. Když postavíme tuto dvojí možnost, mohu ponechat úsudku čtenářovu, aby rozhodl, které z obou příčin je třeba přisoudit jednání této doby. Co se vás týká, když vidím, co vidím, nemohu pochybovat, že to pochází ze spánku Jonášova. Jest to jen sen o náboženství, a má mnohem nepatrnější cenu, než oprávněný neklid pověřčivých, kteří právě procitli a vidí se v nebezpečí, i když ještě nedospěli tak daleko ve své víře, že by uměli též vzít vhodný lék.

Stále bázeň a stále láska

Uvažujte o tom, moji bratři, a vezměte si to k srdci, pokud jdete se mnou, protože budete v poslední den skládat účty o tom, co jste slyšeli. Nechtěl bych být úmyslně tvrdý, ale když vím, že svět leží nemocen, mám za pravděpodobné, že jste také nakaženi jeho bludem, onou náboženskou prázdnotou, jež je výsledkem oslepeného svědomí. Proto k vám mluvím tak vážně. Protože věřím ve skutečnost obecného moru v této zemi, považuji za pravděpodobné, že i vás to bolí, ale že máte také podíl na onom dobrovolném utrpení, které

se dnes kolem nás rozlévá. Bázeň Boží jest počátkem moudrosti. Pokud nenahlédnete, že On jest šířajícím ohněm, a pokud se mu nepřiblížíte s úctou a zbožnou bázni, protože jste hříšníci, nejste ještě v dosahu oné úzké brány. Nepřeji si, abyste mi mohli ukázat na určitý okamžik, kdy jste se zřekli světa a kdy jste se obrátili, jak se říká. To je klam. Bázeň a láska musejí jít spolu. Stále bázeň a stále láska až k hodině Vaší smrti. Musíte vědět, co znamená zasévat zde v slzách, chcete-li později žít v radostech. Až poznáte tíhu hříchů svých, nejenom ve své obrazivosti, nýbrž skutečně a prakticky, pak můžete uchopit nabídku milosti, která i v Evangelii podává se nám smrtí Kristovou.

... až na dno svého srdce

Pokud nebudete vědět, co to znamená, báti se s vyděšenými lodníky, nebo s apóstoly, nemůžete s Kristem spát u nohou jeho Otce. Jak byla ubohá pověra zašlých časů, jak pobuřující byla muka, která byla ve zvyku mezi pohany na východě, přece je daleko lepší třeba celý den trýznit své tělo a učinit tento život peklem na zemi, než zde prodlévat v krátkém klidu, aby se pak nad námi zavřela propast a probudila nás k věčně neplodnému uvědomění a lítosti. Vzpomeňte na vlastní slova Kristova: Jakou výměnu učiní člověk za duši svou? A opět praví: Bojte se toho, jenž, když zabije, má moc do pekla uvrhnouti. Pravím vám: Bojte se ho! Neodvažujte se myslit, že jste došli až na dno svého srdce. Nevíte, co zlého v něm leží. Jak dlouho a vážně se musíte modlit, jak dlouhá léta musíte trávit v bedlivé poslušnosti, než budete mít práva odsunouti stranou sta-

rost a radovati se jenom v Pánu. V jistém smyslu můžete sice uchopit útěchu již od začátku. Nevíte sice s jistotou, zdali jste v počtu vyvolených, ale od začátku víte, že On si přeje upřímně vašeho spasení, že za vás zemřel, obmyl vaše hříchy na křtu svatém a že vám stále chce pomáhat. Tato myšlenka vás musí potěšit, i když dále zkoumáte svůj život a zapomínáte na sebe, vracíte se k Bohu. S druhé strany však, nemůžete nikdy mít jistoty o své spáse, pokud tu na zemi dlíte, a proto se musíte stále obávat, i když musíte doufat. Vaše vědomí viny roste s uvědoměním si Božího milosrdenství v Kristu. To je pravý stav křesťanský a nejbližší přiblížení se ke klidnému a pokojnému spánku Kristovu za bouře. Není to dokonalá nebeská radost, nýbrž hluboké odevzdání se do vůle Boží, předání nás samých, těla i duše Jemu, s pevnou ovšem nadějí, že budeme zachráněni. Přitom ovšem obracíme svůj zrak vážněji na Něho než na sebe. To jest, jednáme více pro jeho slávu, snažíme se mu zalíbiti, jemu se zasvětit v mužné poslušnosti a ve skutečně dobrých skutcích. Když pak se zahledíme dovnitř a pomyslíme na sebe s jakousi úzkostí, chvěním a ošklivostí nad tím, že jsme hříšníky, umrtvujeme své tělo, káznice své žádosti, pak budeme připraveni na onu chvíli, kdy – budeme-li uznáni za hodné – svlečeme nynější své já, aby bylo znovustvořeno v království Kristově.

J. H. Newmann

Přeložil P. Silv. M. Braitto O. P.

Tento osmý soukromý tisk vydala pro své přátele a dobrodince Dominikánská Edice Krystal v Olomouci. V úpravě Ant. Medka vytiskly Lidové závody tiskařské a nakladatelské, společnost s ručením omezeným v Olomouci léta Páně 1939.

Převzato z librinostri.catholica.cz

sv. John Henry kardinál Newman C.O. (1801–1890); tento text byl poprvé publikován v roce 1832

10 NÁVYKŮ, KTERÉ NÁM POMOHOU VYHNOUT SE IDEOLOGICKÉMU MYŠLENÍ

Žijeme v době ideologie. Slibuje nám jistotu, ale jedná se spíše o sázku na prohru. Vede do bludiště zmatku, zklamání a neštěstí. Zde je několik návyků, které si můžeme osvojit, abychom se vyhnuli pasti ideologie.

1. Nehleďte „teorii všeho“

Svět je složitý. Žádná teorie nepostihne celou realitu. Pokud to nedokázali Aristotelés, Platón a Tomáš Akvinský, nedokážeme to ani my. Jak kdysi řekl jeden můj profesor – realita pochází z Boží mysli a filozofický jazyk z té naší, takže neexistuje způsob, jak by jeden systém vysvětlil nebo vyčerpал celou realitu. To neznamená, že neexistuje žádná pravda nebo dobré teorie, které pomáhají vysvětlit svět. Existují velcí myslitelé, myšlenky a principy, které mohou být vodítkem pro život a pochopení světa. Nicméně neexistuje žádná teorie všeho. Hleďte moudrost a teorii porozumění skutečnosti přenechte Bohu.

Shrnutí: Filozofie > moudrost ohledně ideologie > teorie.

2. Pěstujte intelektuální pokoru

Buďte pokorní tváří v tvář složitosti. Buďte ochotni naslouchat a učit se. I když si myslíme, že něčemu rozumíme, stále je třeba se ještě něco naučit a v něčem se zdokonalit. Pěstujte v sobě schopnost žasnout, úctu k bytí a ctnost učenlivosti. Tato schopnost také zvyšuje pocit spokojenosti.

3. Můžeme znát pravdu, ale to neznamená, že ji známe vždy

Pravda, jak píše svatý Tomáš Akvinský, je přizpůsobení mysli realitě. Nemáme přizpůsobovat realitu naší mysli. Provést nápravu je obtížné a pokořující. Neměli bychom své smýšlení napravovat s neľibostí, ale spíše v sobě pěstovat postoj radosti, když můžeme napravit to, v čem se mýlíme. V daném okamžiku se možná necítíme dobře, ale znamená to, že rosteme. Pevná oddanost pravdě by nás měla

Foto: Johnny Cohen / Unsplash

udržovat pokornými.

4. Relativismus je branou k ideologii

Může se zdát, že tento krok je v rozporu se zdravým rozumem. Relativismus si možná spojujeme s otevřeností, a dokonce s opakem absolutizace. Jak jsem však již dříve vysvětlil, relativismus zavírá dveře filozofii. „Naše mysl a naše představy se stávají arbitrem pravdy a reality. Pokud neexistuje pravda, zbývá již jen ideologie...“

5. „Vše, co jste si mysleli, je špatně!“ Dávejte si pozor na protichůdné názory.

S mnoha standardními narativy, které předkládá establishment, jsou nepochybně vážné problémy a je důležité přehodnotit naše předpoklady, zejména ty nejzákladnější. To bylo klíčovým tématem projevu Benedikta XVI. v Řezně, kde

zpochybnil dominantní vizi scientismu a empirické racionality jako nepravdivou. (Jedná se o postoj, že racionalita se omezuje na to, co je empiricky ověřitelné. Takový postoj je nekonzistentní a vede ke scientismu). A co se týče scientismu – existuje oprávněná podezřavost vůči standardním narativům, které pocházejí z aliance státu, korporací a médií. Podvody a potlačování důvěryhodných vědců během pandemie covidu je toho nejlepším příkladem. Je tedy dobré být skeptický k dominantním narativům. A přesto – je důležité být opatrný. Protože jsme zaplaveni propagandou a falešnými narativy, mohou být nové, opačné, objevené pohledy velmi přesvědčivé. Někdy mohou být opačné narativy pravdivé – například mnoho standardních představ o výživě je chybných. Po standardní americké stravě, kterou propaguje vláda, se skutečně tloustne. Někdy jsou však mylné – Churchill ve skutečnosti NE-

Foto: Markus Winkler / Pexels

BYL za druhé světové války padouchem, bez ohledu na to, o čem vás chtějí někteří přesvědčit. Hitler byl vrah, který zničil životy milionů lidí a rodin.

Jak slepé přijímání standardních narativů, tak nekritické přebírání opačných názorů, může být chybné. Snadno se můžeme nechat napálit. Nepředpokládejte, že nějaký narativ je pravdivý jen proto, že rozčiluje ty „správné lidi“. Nepodléhejte myšlence, že nepřítel vašeho nepřítele je nutně váš přítel nebo že má pravdu.

6. Nebuďte reakcionáři – neodmítejte něco jen proto, že to váš oponent podporuje

Souvisí to s výše řečeným – někdy můžeme zaujmout určitý postoj jen proto, že náš oponent zastává opačný názor. Nemusí to však být nutně špatná metoda. Často jsem skeptický k mnoha myšlenkám a teoriím jen proto, že se jich drží lidé, kteří se obvykle mýlí téměř ve všem ostatním. A moje podezření se často ukáže jako správné!

Tento přístup může být užitečný, ale také z nás může učinit reakcionáře. Příkladem, který už léta používám, je způsob, jak uvažujeme o biopotravinách a zdravém metabolismu. Před dvaceti lety to byl levicový postoj hippies, takže se konzervativcům nelíbil. Nyní s rostoucími obavami konzervativců z metabolických poruch způsobených průmyslově zpracovanými potravinami to levice označuje za pravicové téma. Ale biopotraviny a zdraví nemusí být ani pravicové, ani levicové. Ve skutečnosti je tato debata mnohem více o technokracii a klientelistickém kapitalismu.

7. Rozlišujte

Musíme si dávat pozor, abychom neslučovali nebo nepřekrývali dvě nebo tři různé věci. Rozlišování je znakem jasného myšlení, ale není to snadné, takže na tom musíme pracovat. Mnoho debat probíhá zmateně, chaoticky a v konečném důsledku neproduktivně, protože lidé si nedokážou ujasnit podmínky diskuse.

Já se například obecně stavím proti zahraniční pomoci chudým zemím a domnívám se, že jedním z klíčových opatření, které můžeme ve Spojených státech udělat v boji proti chudobě, je podpora manželství a odrazování od svobodného mateřství. Než mě někdo obviní, že chci, aby chudí lidé hladověli, nebo že jsem bezcitný, odsuzující či neuctivý k ženám, udělejme si v tom jasno.

1. Zahraniční pomoc může být nezbytná v reakci na přírodní katastrofy a války, ale pomoc v nouzi by neměla být vzorem pro řešení chronické chudoby v cizích zemích, protože politizuje rozvoj, podporuje korupci a klientelismus a brzdí podnikání.

2. Účast otců v rodině je klíčovým faktorem úspěchu a duševního zdraví dětí. Měli bychom přestat s politikou penalizující manželství a měli bychom odrazovat od svobodného mateřství. Zároveň se domnívám, že bychom měli podporovat svobodné matky, které potřebují pomoc, tvrdě pracují a obětují se pro své děti.

Možná s těmito tvrzeními stále nesusouhlasíte. Ale doufám, že tato další rozlišení nám umožní vést civilizovanou debatu namísto hádek. Rozlišování je obtížné, ale je nezbytné pro jasné myšlení

a intelektuální poctivost. Rádi býváme vášniví, rádi jsme „nekompromisní“, ne „vlažní“. Ale to se snadno může stát záminkou k rozdmýchávání našich vášní a otupování našeho rozumu. Pečlivé rozlišování toho, co to vlastně znamená, nám nejen pomůže jasněji myslet, ale také zlepší naše vztahy a pomůže nám vyhnout se zbytečným konfliktům.

8. Vyhněte se „technokratickému myšlení“

Jedná se o představu, že na každý problém existuje technické řešení. Toto je klasická cesta k ideologii. Neexistuje žádné řešení problému zla, hříchu, utrpení, tragédie, chudoby nebo člověka samotného. Zlo nepochází ze systému, ale jak vysvětluje Alexandr Solženicyn, „hranice mezi dobrem a zlem vede lidským srdcem“.

Jen si představte, jak složité je řídit firmu – malou či velkou – nebo dokonce všechna rozhodnutí, znalosti a informace potřebné k řízení projektu nebo uspořádání domácnosti. Nemůžeme si dát ani šálek kávy, aniž bychom se spoléhali na dovednosti, talent, znalosti a intelektuální vhledy druhých. Zdánlivě jednoduché věci vyžadují mnohem více práce a dovedností, než si možná uvědomujeme.

Neexistuje způsob, jak vyřešit problém člověka, navždy skoncovat s chudobou, zajistit, aby byli všichni zdraví, nebo vymyslet dokonalé politické řešení pro společnost. Pokud si začneme říkat: „Kdybychom jen dokázali udělat x, y nebo z, pak by bylo všechno v pořádku,“ je to znamení, že je třeba se zastavit a znovu se zamyslet.

9. Nepolitizujte náboženství

Křesťanství není politický program. Benedikt XVI. nás varoval, že když se náboženství zpolitizuje, výsledkem je často nevíra. Politizace náboženství také podkopává evangelizaci. Náboženství je hybnou silou kultury. Náboženství (nebo jeho absence) také ovlivňuje politiku, ať už si to uvědomujeme, nebo ne. Ale musíme být opatrní, abychom je nespojovali. Sekularisté mají pokušení zbožšťovat stát – křesťané mají tendenci politizovat náboženství. Obojí je chyba a obojí nakonec vede k vytváření ideologií.

10. Hodně čtěte

Je důležité číst autory s různými názory – a to nejen na politiku. Čtete o historii, krásnou literaturu a poezii. Jak doporučuje C. S. Lewis, obzvlášť důležité je číst staré knihy: „Každá doba má svůj vlastní pohled. Je obzvlášť dobrá v poznávání určitých pravd a obzvlášť náchylná k určitým omylům. Všichni proto potřebujeme knihy, které napravit charakteristické chyby naší doby. A to znamená staré knihy. Všichni současní spisovatelé do jisté míry sdílejí současný pohled – dokonce i ti, jako jsem třeba já, kteří se mu zdánlivě nejvíce brání.“

A nakonec – ideologie je falešný slib, který se nikdy nesplní.

Všichni se potýkáme se sklonem k ideologii – a je to pochopitelné. Potřebujeme pevnou půdu pod nohama, abychom pochopili svět, ale mezi filozofií a ideologií existuje rozdíl. Ideologie nedokáže svět vysvětlit, přináší pouze zklamání a vytváří na cestě spoušť. Jakmile si tedy začneme myslet, že jsme konečně všechno pochopili – že konečně rozumíme světu v celé jeho složitosti – je to dobré znamení, že pravděpodobně jdeme špatnou cestou.

Michael Matheson Miller
The Moral Imagination
přeložil Pavel Štíčka

Michael Matheson Miller
ředitel Center for Social Flourishing

TAJEMNÝ PORTRÉT SVATÉ ANNY, MATKY PANNY MARIE

Na této fresce z 8. či 9. století, nalezené na území historické Núbie v dnešním Súdánu, je svatá Anna zobrazena s prstem na rtech.

Unikátní portrét sv. Anny, matky Panny Marie, objevil v šedesátých letech 20. století polský archeologický tým během průzkumu pozůstatků katedrály ve Farasu na území historické Núbie v dnešním Súdánu. Portrét je tajemný neobvyklým gestem sv. Anny. Je zobrazena s pravým ukazováčkem zvednutým ke rtům.

Malbu, která je od roku 1964 součástí sbírky Národního muzea ve Varšavě, objevil tým archeologů pod vedením profesora Kazimierze Michałowského v rámci projektu UNESCO, jehož cílem je uchovat památky ze středověkého nú-

bijského království, které kdysi ovládalo údolí řeky Nil. Nobatijší panovníci se ke křesťanství obrátili kolem roku 548 díky misionářům, které tam z Konstantinopole vyslala císařovna Theodora.

Že tato nástěnná malba zobrazuje sv. Annu, matku Panny Marie, a Ježíšovu babičku, víme díky nápisu pod ní, kde stojí: „Svatá Anna, matka Boží matky. Svatá a...“ Nový zákon se o sv. Anně zmiňuje – všechny naše informace o ní pocházejí z apokryfní literatury, jako je Jakubovo protoevangelium a Pseudo-Matoušovo evangelium. Podle tradice byla sv. Anna matkou Marie a Ježíšovou babičkou. Sv. Anna a její manžel Jáchym byli bezdětní, dokud díky modlitbám a jejich víře v Boha nepočala a neporodila dceru Marii.

Sv. Anna byla ve staré Núbii uctívána a má se za to, že se k ní ženy modlily a prosily ji, aby jim pomohla počít dítě a porodit ho.

Proč sv. Anna z Farasu žádá o ticho? A je tomu vůbec tak?

Gesto sv. Anny, kdy si klade prst ke rtům, nikde jinde zachyceno není. O jeho vý-

znamu existuje řada různých výkladů. Někteří badatelé předpokládají, že žádá o ticho, což by mohlo poukazovat na „Boží mlčení“. Podle jiné teorie dané gestem prostě naznačuje, že se modlí.

Toto gesto, s nímž se v křesťanském umění setkáváme jen zřídka, může odkazovat na egyptskou křesťanskou (koptskou) tradici, kdy se lidé potichu modlili s prstem pravé ruky na rtech. Toto gesto mělo lidi chránit před zlem, které by se snažilo vstoupit během modlitby člověku do srdce.

Zelda Caldwellová
Aleteia
přeložila Alena Švecová

Zelda Caldwell
redaktorka Aleteia

Portrét sv. Anny z 8. st. ze sudánského Farasu

O POSVÁTNOSTI ÚSTAVY A NEZÁVISLÝCH INSTITUCÍCH

Ústava je prvním zákonem, ale ne posvátným textem vyjevujícím pravdu o člověku.

Prezidentské projevy u příležitosti státního svátku jsou svěbytným literárním žánrem, něco mezi kázáním a zprávou o stavu unie, určitě ne akademickou přednáškou. Na tom úterním¹ mě zaujaly dvě pasáže, rád bych se jim krátce věnoval, a to i s vědomím, že se nutně jedná o zkratky a stanovisko pana prezidenta je jistě jemnější a rozpracovanější.

Přesahující Ústava

Prezident hovořil o Ústavě jako o řádu, který nás přesahuje („respekt k naší Ústavě, tedy respekt k řádu, který nás přesahuje“). Ústava je tedy nějakým způsobem nad politickým systémem, vyjadřuje hodnoty, které nejsou tak úplně v lidské či politické dispozici – snad tím navazuje na dworkinovskou myšlenku ústavy jako výrazu základních principů politické morálky společnosti.

Jako iusnaturalista klasické tradice bych snad měl mít z toho radost, nejvyšší představitel státu se hlásí k myšlence, že je zde také nějaké transcendentno a také vyšší zákon, snad vepsaný lidem do srdcí, a k němu se zákonodárce pouze vztahuje, ale změnit jej nemůže. V rovině morální tomu tak určitě je. Když slyšíme o řádu, který nás přesahuje, instinktivně myslíme právě na tento vyšší a snad i posvátný zákon lidskosti, pokud tedy připustíme jeho existenci.

Jako iusnaturalista klasické tradice jsem ale také přesvědčen, že pozitivní zákon je kulturním artefaktem, lidským výtvorem, výrobkem někým vytvořeným a sloužícím nějakému účelu. To platí také o Ústavě, která je prvním zákonem v zemi.

Je prvním zákonem, ale ne posvátným textem vyjevujícím pravdu o člověku. Činit z Ústavy něco transcendentního

Foto: autor

je dnes mezi konstitucionalisty v módě, ale co když je to omyl? Ústava je lidský nástroj a přestane-li sloužit svému účelu, může být změněna – buď v dílčích, byť třeba významných parametrech (zavedení přímé volby prezidenta), nebo také překreslením politického uspořádání a narýsováním nového systému brzd a protivah (zavedení páté francouzské republiky).

Chápání Ústavy jako něčeho transcendentního je snad odrazem lidské potřeby vztahovat se k posvátnu – žijeme ve společnosti, která programově ze své společenské struktury vyškrtla náboženství a učinila z něj soukromý koníček na úrovni chůze do divadla, a tak vznikla potřeba vytvoření civilního náboženství, v němž Ústava může hrát roli posvátného textu.

¹ 28. 10. 2025

V tom ale může být také problém. Je-li Ústava posvátná a přesahující politiku, jsou její kritici a navrhovatelé reforem heretiky, kteří mají být vyobcováni ze slušné diskuse. A naopak strážce ústavnosti – především soudce Ústavního soudu – přetvoříme v kněze či šamany či proroky, kteří světu zjevují, jak obecné principy obsažené v posvátných ústavních textech konkrétně dopadnou na profánní život lidí. Tím se ze soudců stávají nekritizovatelní zákonodárci, neboť jsou strážci transcendentna a na rozdíl od zákonodárců-politiků nejsou úspěšeni malomocenstvím politikaření.

Možná je na čase vrátit přemýšlení o Ústavě znovu na zem. Ne, nejsem advokát jejích změn; dodnes se domnívám, že zavedení přímé volby prezidenta bylo chybou. Mnohem bližší je mi rigidní pojetí Ústavy, která nemá být flexibilním nástrojem v rukou aktuální většiny. Ale posvátnou krávu bych z ní tedy nedělal.

Nezávislost státních institucí

Pan prezident také řekl, že „[d]alším principem, který je nutným předpokladem pro zachování svobodné společnosti a demokratického právního státu, je nezávislost státních a veřejných institucí“,

přičemž za příklad dává nezávislost médií veřejné služby, justice, bezpečnostních složek a nezávislost vysokých škol.

V posledních dekáдах sílí na Západě konsensus, že mnohé orgány státu mají být nezávislé – a snad že čím více, tím lépe. Nezávislé na čem? Na politice, tedy na parlamentu a dalších orgánech vzešlých z politického soupeření. Asi je srozumitelné proč: politiky vykresluje jako stranické, zatímco odbornost chápeme jako politicky nezávislou. Ne že by to byla zcela mylná úvaha, je ovšem potřeba také dodat jedno důležité ale: politici jsou jediní, kdo jsou v našem systému voleni lidmi. Rozšiřování působnosti „nezávislých“ orgánů a institucí tak jde nutně ruku v ruce s omezováním demokratického prvku.

Náš republikánský systém je založen na kombinaci demokratického prvku (přímá volba zákonodárných a jiných shromáždění) a prvku aristokratického, představovaného institucemi, jejichž složení je od politických těles odvozeno tak vzdáleně, že démos na ně nemá praktický vliv. Přitom ale nutně vždy neplatí, že čím více nezávislosti, tím lépe. Často je to naopak. Hlavním rámcem pro řešení politických neshod v našem ústavním systé-

mu je politika. Otázky společného zájmu mají být převážně řešeny demokratickou diskusí a názorovým střetem, nikoliv rozhodnutím nezávislé instituce. Ústava stanoví, že politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran.

Řečeno na konkrétním příkladu: rozhodnutí o tom, že je u nás možné změnit pohlaví bez operace, měl učinit Parlament, nikoliv Ústavní soud. Nezávislé instituce mají jistě v našem společenském uspořádání své místo, ale je třeba vědět, že čím více nezávislosti, tím méně demokracie.

*Jakub Kříž
Právo v dešti*

*JUDr. Jakub Kříž, Ph.D.
právník, vysokoškolský pedagog*

PROČ BY HLAS KATOLICKÉ CÍRKVE OHLEDNĚ UMĚLÉ INTELIGENCE MOHL BÝT ZCELA ZÁSADNÍ

Papež Lev XIV. nedávno pronesl osobní poselství určené vedoucím pracovníkům Silicon Valley, akademikům a vatikánským úředníkům, kteří se sešli v Římě na konferenci o umělé inteligenci.

Vyzval je, aby při vývoji umělé inteligence dodržovali „etická kritéria“, která jsou zaměřená na člověka a berou v úvahu „blaho člověka nejen po materiální, ale i po intelektuální a duchovní stránce“.

Zástupce společností jako *OpenAI*,

Anthropic, *Google* a *Palantir* varoval před nebezpečím, jaké umělá inteligence představuje pro „intelektuální a neurologický vývoj“ dětí a před „možností jejího zneužití k sobeckým účelům na úkor druhých, nebo ještě hůř, k podněcování

konfliktů a agrese“.

Navzdory tomu, co vám může říct kdokoli ze Silicon Valley, žádný člověk ani žádná firma přesně neví, jak se lidstvo přizpůsobí – nebo nepřizpůsobí – této převratné technologii. Každá

Foto: romeai.wsgrevents.com

technologie potřebuje mantinely. Jenže v současnosti neprobíhá žádná jednotná debata o řízení vývoje umělé inteligence – místo toho se po celém světě odehrávají ohromnou rychlostí miliony konverzací. Vlády a firmy budou muset spolupracovat, aby ochránily lidi před potenciálním ekonomickým, nebo dokonce společenským kolapsem, zejména s blížícím se příchodem obecné umělé inteligence (AGI). Odvážné zapojení papeže Lva do této diskuse je příležitostí prolomit mlčení a vystoupit do popředí. Jeho slova pomáhají vyzdvihnout klíčové prvky rozumné reakce na prudký rozvoj umělé inteligence – a ukazují cestu k praktickým a etickým mantinelům.

Papež Lev se od počátku svého pontifikátu intenzivně zajímá o globální problematiku umělé inteligence. V květnu vysvětlil kardinálům, že si své papežské jméno vybral na počest papeže Lva XIII., který využil své pozice k tomu, aby se během průmyslové revoluce v 19. století zastal práv dělníků. Lev XIV. chce vést katolickou církev, která „nabízí bohatství svého sociálního učení, aby reagovala na další průmyslovou revoluci a inovace v oblasti umělé inteligence, jež představují výzvu pro lidskou důstojnost, spravedlnost a práci“.

O těchto problémech hovoří i firmy zastoupené na summitu v Římě. Závažnost problémů je hodnocena na škále od důležitých až po existenční – v závislosti na tom, koho se zeptáte. Dario Amodi, generální ředitel společnosti *Anthropic*, nedávno výstižně shrnul přísliby a nebezpečí umělé inteligence: „Rakovina bude vyléčena, ekonomika poroste o 10% ročně,

rozpočet bude vyrovnaný – a 20% lidí nebude mít práci.“ Zpráva společnosti *McKinsey* naznačuje, že do roku 2030 by mohlo být automatizováno až 30% pracovní doby. A možná je masivní ztráta pracovních míst tím nejlepším scénářem; jiní technologičtí lídři, včetně Amodeiho, naznačují, že existuje až pětadvacetiprocentní pravděpodobnost ohrožení lidské civilizace umělou inteligencí.

Prvním krokem v boji proti takovému vývoji musí být důraz na naši lidskost. Varování papeže Lva, že žádná umělá inteligence nemůže „uměnit“ nebo „nahradit“ člověka, je morální kotva i hlasitá výzva k akci. Chatboty s umělou inteligencí již dnes dokážou oklamat zranitelné osoby tak, že s nimi vedou „konverzaci“, která připomíná mezilidskou interakci, a využívají tak hluboce lidskou potřebu být vyslyšen a pochopen. Pětatřicetiletý Alexander Taylor se dostal až do smrtelného střetu s policií poté, co uvěděl, že je zamilovaný do bytosti vytvořené chatbotem. Je nezbytné zajistit, aby lidé chápali rozdíl mezi skutečnými a automatizovanými interakcemi.

Toho lze dosáhnout širokou osvětou v oblasti umělé inteligence. Školení v rámci takového programu by mohlo vycházet z vatikánského dokumentu *Antiqua et Nova*, který varuje před zotročením lidstva výtvořů umělé inteligence, což je obzvláště důležité v době, kdy nás postpandemická izolace stále více vtahuje do digitálního světa.

Dalším zásadním krokem je ochrana práv pracovníků v éře umělé inteligence, čímž se navazuje na úsilí papeže Lva XIII. Vzhledem k tomu, že absolventi

již dnes čelí složité situaci na trhu práce, budou rekvalifikační programy klíčové pro přesun více pracovníků na hodnotnější pozice. Ve Švýcarsku se například společnost *Microsoft* zavázala „do roku 2027 vyškolit jeden milion lidí s cílem rozvíjet schopnosti umělé inteligence pro vzdělávání, průmysl, neziskové organizace a občany“. Studie ukazují, že zapojení interních pracovníků s odbornými znalostmi v oblasti umělé inteligence může zvýšit produktivitu o 40%.

Vatikán již využil svůj značný vliv k vytvoření etického rámce a mezinárodních dohod o vývoji umělé inteligence. Čas ukáže, zda se tyto mechanismy podaří sjednotit. Ale člověk nemusí být ani katolík ani věřící, aby ocenil rozumný a velkorysý postoj, který papež Lev k těmto naléhavým otázkám zaujal. Jeho přístup k umělé inteligenci vychází z víry, ale odráží základní etiku úcty k lidské důstojnosti a životu – což jsou hodnoty, jimiž by se měl řídit každý myslící a cítící člověk. Nakonec nás totiž zachrání právě myslící a cítící lidé – nikoli technologie, jakkoli úžasná se může zdát.

Theresa Payton
First Things
přeložil Pavel Štíčka

Theresa Payton
expertka na kybernetickou bezpečnost

DUŠIČKY, ODPUSTKY A OČISTEC – PROČ NA TOM VLASTNĚ ZÁLEŽÍ?

Stojíš před branou hřbitova a na chvíli zaváháš. Nadechneš se chladného podzimního vzduchu a sevřeš kliku. Z korun stromů se spouští sprška barevného listí – tolik krásy, a přitom tolik ticha. Tolik života, a přitom tolik připomínek smrti. Možná právě proto člověk cítí zvláštní směs smutku a klidu. Jako by se nebe na chvíli sklonilo k zemi.

Co je to očistec?

Církev každoročně slaví Vzpomínku na všechny věrné zemřelé – lidově řečeno dušičky. Pro nás křesťany tento den není jen o nostalgii, je to připomínka jedné z nejhlubších pravd víry: že život smrtí nekončí a že láska je silnější než smrt. Smrt těla tak není tečkou, jako spíše dvojtečkou. Když vzpomínáme na zemřelé, nenosíme jim jen květiny – nabízíme jim i modlitbu. Proč? Protože věříme, že nebe je dar, na který se srdce musí připravit. Očistec není místo, kde si člověk odpykává trest, ale stav, kdy se setkává s Boží láskou, která ho prostupuje tak, že už nic nezůstane skryto. Je to bolest lásky – bolest člověka, který konečně vidí, kým skutečně je, a přitom zakouší, že je milován víc, než kdy tušil. Benedikt XVI. kdysi vysvětlil, že očistec je setkáním s Kristem, jehož pohled nás prostupuje jako oheň. Je to pohled lásky, který bolí, protože v něm vidíme pravdu o sobě, ale právě tím nás očisťuje. (srov. Benedikt XVI., *Spe salvi*, 46–47) Tohle očisťování je bolestné, ale není beznadějné: vždy směřuje k plnosti radosti.

K čemu jsou odpustky?

A tady přicházíme k našemu úkolu. Není to tak, že bychom mohli „obchodovat s Bohem“ a zkracovat si tresty. Ale v Církvi platí krásný zákon solidarity: nikdo není sám. To, co uděláme z lásky – modlitbu, mši svatou, oběť – může pomoci druhým. Církev tomu říká *společenství svatých*. My žijící, naši zesnulí a světcí v nebi jsme jako jedno tělo. A když jedna část trpí, druhá jí může pomoci. Konkrétní podobou této pomoci jsou odpustky. Možná nám to slovo zní zastarale, jako by patřilo do kapitoly „Středověk“ v učebnici dějepisu, ale podstata je prostá: když splníme určité podmínky, můžeme z „pokladu Kristovy

Foto: Vladimír Liška / Člověk a Víra

lásky“ čerpat pro druhé. Každý hřích má totiž dvě roviny: věčnou a časnou. Věčný trest znamená odloučení od Boha – a ten je zcela odpuštěn, když se člověk s pokáním vyzná z hříchu ve svátosti smíření. Ale i když je vina zahlazena, zůstává po hříchu určitá „pachut“ – nezdravé sklony, následky a nespravedlnost, kterou hřích způsobil. To je to, čemu církev říká časné tresty. Ty mohou být očistěny tady na zemi modlitbou, pokáním a skutky lásky – anebo po smrti v očistci.

Odpustky tedy nejsou nic jiného než Boží nabídka, jak tuto „dluhovou zátěž“ ulehčit – sobě nebo duším v očistci. Katechismus říká: „Odpustek je odpuštění časného trestu před Bohem za hříchy, jejichž vina už byla zahlazena“ (KKC 1471). To znamená, že pokud se snažíme žít ve spojení s Kristem, církev nám umožňuje čerpat z jeho nekonečných zásluh – a to nejen pro sebe, ale i pro druhé.

Plnomocné odpustky získáme vždy ve dnech od 25. října do 8. listopadu, když navštívíme hřbitov a pomodlíme se tam za zemřelé. K tomu je třeba svatá zpověď (stačí jednou v blízké době), svaté přijímání a modlitba na úmysl Svatého otce. A ještě něco: v srdci být odvráceni od ja-

kéhokoli hříchu, včetně lehkého. Ne proto, že Bůh čeká na naši dokonalost, ale protože On touží po naší opravdové svobodě.

Má to smysl?

Možná si říkáte, že návštěva hřbitova a vzpomínka na ty, jež nás předešli, vás nutí připomínat si tvrdé a nehezke pravdy o tom, že smrt a hříchy jsou reálné. Máte pocit, že je to moc smutné, nechcete se přece utápět v minulosti a vzpomínat na to, co bylo. Jenže právě to je logika evangelia. Malý skutek lásky má v Božích očích nesmírnou cenu. Zapálená svíčka je symbol, ale modlitba a oběť jsou skutečnost. Možná by stálo za to se letos před hřbitovní zdí na chvíli zastavit a říct si: „Kdybych tam byl já, přál bych si, aby si na mě někdo vzpomněl?“ Odpověď známe.

Magdaléna Misterková

Mgr. Magdaléna Misterková
publicistka

TVÁŘ ANEŽKY PŘEMYSLOVNY

Jsou světci, jejichž tvář je dobře známa. Světci nedávné doby jsou zachyceni na fotografiích: Edita Steinová, pater Kolbe, sestra Faustyna... Mnohé světce známe z rytin, které jsou portrétně věrné: Klement Maria Hofbauer, Jan Vianney...

I ze středověku dochovaly se nám některé tváře na dobrých podobiznách. Známe tvář Tomáše Moora a obstojně i tvář Karla IV. Za věrný je považován obraz svatého Františka od Cimabua. Ale od určité doby máme buď jen tvář sotva odpovídající skutečnosti, anebo nemáme vůbec nic. Tvář svaté Anežky Přemyslovny neznáme a nikdy ji nepoznáme.

Její tvář

A tak bychom si přáli do ní pohledět! Výtvarníci, literáti, historikové a kazatelé usilují o to, aby nám ji představili. Výtvarníci jsou přitom na tom ještě o něco hůř, než byli kdysi jejich antičtí předchůdci. Ti, když tvořili své Venuše a sochy bohů a dovedností rukou vnucovali kameni tvary plně harmonické lidské postavy a tváře, mohli pracovat s ideou krásna. Mohli se opřít o dokonalé úměry, pravidlo zlatého řezu, znalosti zrcadlení. V našem případě nezbyvá, než přijmout pravdu o Anežčině zcela konkrétní podobě, která se s ideou krásna vždy nějak rozchází. Přesto je na vývoji anežské ikonografie vidět, jak silně je ovlivňována dobovou představou ideálu krásy. Sličnou a mladou tvář vidíme v iniciále S v Oseckém lekcionáři z konce 13. století. Krásnou tvář zralé mladé ženy vidíme na obrázku z Breviáře velmistra Lva z roku 1356. Podobnou tvář vidíme i na jedné desce z oltáře pořízeného Mikulášem Puchnerem v roce 1482. Právě ta se stala velmi známým obrazem Anežky Přemyslovny. Nové bádání však přesvědčivě dokazuje, že je na něm znázorněna svatá Alžběta Duryňská. Dobře to ilustruje, jak byly podoby tehdejších světic stylizované.

Podobně je tomu v době barokní, z níž máme rozsáhlý obrazový cyklus o Anežčině životě od Jana Jiřího Heintsche. Přestože jde o dobu velkých portrétních mistrů, je na jeho plátnech Anežka podobna neznámé, tj. typické

Osecký lekcionář: Anežka Česká (13. st.)

ženě té doby. Opravdové rozlišení přinesla, myslím, teprve druhá polovina 19. století a počátek století dvacátého. Z té doby máme zatím nikým nepřekonanou a sotva překonatelnou produšenlou Anežčinu masku od Josefa Václava Myslbeka. V nové době, zvláště v létech předcházejících Anežčinu svatořečení, bylo téma svaté Přemyslovny převážně v rukách žen. Vzpomenu namátkou Hanu Blažkovou, Bedřišku Znojemskou, Kateřinu Vítečkovou.

Její příběh

Literární díla bez rozdílu musela vyjít od podání historiků a ti zase od svého hlavního pramene, kterým je legenda připravovaná jako životopis pro kanonizaci. Byla napsána latinsky neznámým minoritou v Praze nedlouho po Anežčině smrti. Autor sice Anežku nepoznal, ale měl zprávy od jejích současníků. Je to z hlediska literárního poutavý, dramatický a zároveň velmi poetický příběh, i když poznamenaný svým účelem a sevřený legendistickým schématem.

Čeští historikové byli povětšinou nadaní vypravěči a dobří stylisté. Na jazykovou stránku historických knih i studentských disertací byl kladen vysoký nárok. Není divu, že literární úroveň odborných prací nejen soupeřila, ale i vítězně vycházela ze soutěže s literáty. Platí to nejen o zásadní monografii Jana Kapištrána Vyskočila, ale především o půvabné studii dr. Jiřiny Joachimové-Votočkové, poslední z doktorských disertací obhájených v semináři Josefa Pekaře. V druhé polovině 20. století se však poměr sil měnil, protože historikové usilující o přesnost a objektivitu potlačují na úkor živosti podání postav a čtivosti jakoukoli emoci a subjektivitu. Stávají se chladně objektivními znalci. Ve vztahu k umělcům stávají se služebníky, kteří jim sbírají materiál, ale pedanticky je k němu poutají a pak je peskují za každou nedoloženou maličkost. Z tohoto tlaku unikl jen František Křelina, jehož *Dcera královská* je nejzdařilejším prozaickým dílem o Anežce. Co si musíme přiznat, je, že inspirace Anežkou Přemyslovnou zůstala skoro vý-

Anonym: Sv. Anežka Česká při péči o nemocného (1482)

hradně uzavřena do okruhu katolických autorů a od poloviny devatenáctého až do poloviny dvacátého století byla přidušena kýčovitou přízemností pokleslé zbožnosti. Kupodivu ani velcí autoři jako Jaroslav Durych, Jan Zahradníček nebo Václav Renč tu nesvedli nic výsostného.

Jak vzniká tvář

Odvážím se říct, že Anežka měla dost vroucích ctitelů – patří k nim i literárně činný světící biskup Jan Lebeda, odborně zaměřený kardinál Josef Beran a řady dalších – ale velkého autora, který by vystihl její tvář, už dlouho nenalezla. Soudím, že je tomu tak proto, že se naše národní komunita k Anežce vždycky jen na chvíli seběhne v hrůze nějakého dějinného okamžiku, ale zase odběhne jako nevědecké a nevychované dítě, protože se bojíme její pracovitosti a kázně. Hovořili jsme zatím o tom, jak je tvář Anežky Přemyslovny zobrazována. Nyní se zamysleme nad tím, jak vzniká lidská tvář. Jen ta sama jediná je totiž autentická. Všechno ostatní, sebelepší portrét či fotografie, jsou vlastně plagiáty. Vlastní tvář je celoživotním dílem, které člověk vytváří v dílně svého osudu. Chcete-li, je tvář dílem člověka v Boží škole života. Použijme metaforu sochařskou. Nejprve je materiál zhruba nahozen. Vždycky jsem obdivoval, jak matky bezpečně poznají své dítě, protože mně přišli všichni novorozenci úplně stejní. Snad mi ženy pro jednu odpustí, když řeknu nahlas, co jsem se před žádnou neodvážil vyslovit, protože to nezni moc pěkně: vždycky to mělo očička, pusinku, dvě uši, bradičku a čelo, řvalo to křečovitými rty a odha-

lovalo bezzubé dásně. Spící vypadalo to vždycky líp. Určitě tak vypadala i novorozená Anežka Přemyslovna.

Pak jde život. Osudově tvrdými okamžiky zraňuje hebkost povrchu, údobími míru uhlazuje. Soustavným opakováním modeluje úsměv a klade na čelo brázdý soustředění, námahou a kázní tvaruje lícní svaly. Dílo nikdy není hotové, mění se v každém okamžiku, ale ustaluje se, až k němu nakonec smrt přiloží svou ruku a sejme majestátní masku, která vždy obsahuje otázku a tajemství. Přesně tak vznikala tvář Anežčina.

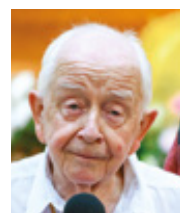
Ostře se do jejího čela vyryly tragédie členů jejího rodu a jejich zločinné chyby, které ji bolely. Tlakem bídy země, které do vyčerpání sloužila, se propadly skráně. Dlouhým hladověním v dobrovolných postech i v tise přijaté nouzi, kterou sdílela s nejhudšími, byla snesena plnost tváří. Desetiletí vznikalo sklonění víček na polouzavřených očích. Vytvářela je nejprve poslušnost k otci, pak nechuť k nadutosti královských dvorů. Své přidal i častý pohled dolů k nemocným a dětem. Ale k jemnosti závoje dopracovala je pokora při službě Bohu. Když se však zvedla ta rouška zamyšlení a snu, zazářily oči vidoucí dál než daleko, mocné a nedolatelné. Kdo do nich hleděl, nemohl odmítnout, protože stanul v přímosti paprsku, který spojoval Anežčino srdce se srdcem Krista-Boha. Před jejím pohledem se zastýděl její otec a zrušil zbrklý ortel smrti. Zmlkli král Václav i jeho syn a smířili se, k němu se obraceli lidé, když zazářil v kalné noci braniborské zvule a tance smrti.

Stejně tak přešla desetiletí, než se

ustálilo postavení rtů. Mluva na nich zdánlivě nezanechala stop – Anežka mluvila málo a žalmy recitovala šepem. Jenže ten šepot spolu s důvěrou v naplnění prosby pozvedal koutky rtů ohýbané tíží soucitu zpět k úsměvu. A ovšem, aby detaily očí a rtů mohly být tak dokonale jemné, muselo tudy skanout bezpočtu slz, hořkých, ale útěšných. Bez nich by se ta křehkost rozpadla v prach.

Dialog

Při skutečné portrétní tvorbě má autor nějakou takto vzniklou předlohu. My máme pro Přemyslovnu jen její příběh. To je vlastně víc než jen obraz. Obraz, jakkoli živý, je vždy nehybně daný jednou provždy. Příběh je živý. Všichni také víme, že z obrazu známe druhého člověka natolik, že ho v zástupu dovedeme odlišit od jiných lidí. Když známe jeho dílo, jeho život, známe ho úplně jinak. Ale skutečné poznání druhého člověka přichází teprve ze setkání, z hovoru. Do hovoru s Anežkou vstupují všichni autoři jejích portrétů. Musí to být hovor. Nejde říct: Tak mi paní Přemyslová o sobě povídejte. Nejde také klást jí připitomělé novinářské otázky: *Jak vám chutnalo po klášterní stravě jídlo ve Vídni? Neuvažovala jste o pozvání Oty Braniborského do svého kláštera?* atd. atd., až k obligátnímu *Co byste vzkázala našim čtenářům?* – Aby neztráceli čas četbou vašich novin. S Anežkou Přemyslovnou je třeba hovořit o vážných věcech a vložit do hovoru ze své strany vše, co máme. Do konce – a především – i to, co jsme. Pak můžeme čekat, že k něčemu dojde. Zažijeme dialog, což je řecké slovo, které vlastně znamená vynoření smyslu, nazření. Každý poctivý autor zanechává v Anežčině portrétu kus své vlastní tváře a spolu s ní také něco z problémů své doby, své generace.

Mons. Petr Píthá
Z knihy Pocta svaté
Anežky Přemyslovny

Mons. prof. PhDr. Petr Píthá CSc., Dr.h.c.
kanovník Kolegiátní kapituly Věch
svatých na Hradě Pražském

KDYŽ SE MÓDNÍ VLNA PŘEVALÍ

„Zvenku vypadá jako klasický výdejní Alzabox. Jen obrácený. Vložíte do něj mrtvého domácího mazlíčka a za pár dnů si tam vyzvednete jeho popel v urně. V Praze, Plzni a České Lípě fungují Memory Pet Pointy, jakési samoobslužné miniaturní smuteční síně pro poslední rozloučení s domácími zvířaty,“ napsali v otvíráku na *iDnes.cz*. Tedy jsme svědky určitého „boomu“ kremací domácích mazlíčků – lidé prý platí stovky tisíc korun za pohřeb pro svého čtyřnohého společníka. Rozumně uvažující člověk by řekl: v pořádku, miluji svého psa, chci pro něj důstojný konec. Ale ve světle katolické antropologie je člověk stvořen k obrazu Božímu, má nesmrtelnou duši, a byť je péče o stvoření Boží důležitá, nemůže převzít primát před úctou k lidskému životu. Tento trend vypovídá něčím o návratu k pohanství – obětování rituální pozornosti tomu, co je sice milované, ale není člověk. Copak si tím my lidé vlastně nahrazujeme? Nedostatek pozornosti k transcendentnu?

Ve Francii byl propuštěn učitel katolické školy L'Immaculée Conception. Nikoli pro špatnou výuku, ale za „royalistické názory“. Zní to jako vtip, jenže není. Není to poprvé, co škola L'Immaculée Conception čelila útokům místního levicového deníku *Libération*. V únoru 2024 novinářka Cécile Bourgneuf kritizovala soukromou školu za... „útoky na sekularismus“ a... „povinné hodiny katecheze“. Křesťan se musí ptát, zda svoboda svědomí ještě znamená totéž, co dříve: možnost žít víru veřejně, nejen doma za zataženými záclonami.

Nedaleko v Německu je církev i samotná liturgie vytrvale pod tlakem změn. Ve spolupráci s diecézí Freiburg

Foto: ANICKA GUTHRIE / Člověk a Víra

předložilo sdružení věnující se „formaci rodiny“ návrhy, jak učinit církev vřelejší k „rozmanitým rodinám“. Jedná se o projekt „Rodiny v jejich rozmanitosti“ (*Familien in ihrer Vielfalt*). Mezi doporučeními je, aby se za účelem podpory alternativních modelů vztahů vyhýbalo odkazům na Boha jako „Pána“. Navrhované změny zahrnují mimo jiné zavedení genderově neutrálních toalet v kostelech, a dokonce i respektování „nebinární“ a „transgenderové“ identity dětí přijímajících první svaté přijímání. Jde-li církev vstříc módním proudům, neproviňuje se proti hlásání pravdy o Bohu a člověku, k níž je povolána? A není to málo, aby se z liturgie stal „prostředkem inkluze“?

V Itálii mezitím biskupové ve jménu „boje proti diskriminaci“ doporučují podporu homosexuálních a transgender osob. Cíl – žádná nenávist – je samozřejmě chvályhodný. Ale otázka zní: co znamená „přijetí“? Zahrnuje i požadavek, aby pastýř nikdy nenazval hříchy hříchem? Aby zpověď byla jen rozhovor o sebeúctě? Dokument synodální syntézy

Kvas pokoje a naděje hovoří o „prosazování uznání a podpory homosexuálních a transgender osob“. Podle analýzy italského publicisty Tommasa Scandrogli z *La Nuova Bussola Quotidiana* tím biskupové fakticky legitimizují životní styl, který je s katolickou morálkou neslučitelný.

Všechny tyto zprávy mají něco společného – snahu „být s dobou“. Jenže jakmile se Církev přizpůsobí každé nové vlně, riskuje, že ji vlna také odplaví kus jejího bohatství spojeného s člověkem a světem, které se stalo místem proměněných milostí Božích. Víra pak místo kvasu, který proměňuje svět, připomíná spíš smoothie bar, kde si každý přimíchá, co mu chutná.

A možná by stačilo, kdybychom občas místo „nových modelů pastorače“ zkusili starý recept: modlitbu, pokoru a trochu zdravého rozumu. Protože ten – jak se zdá – je v naší době možná nejohroženějším druhem ze všech.

–zd–

MONITOR – publicistický čtrnáctideník. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474.

Šéfredaktorka: Zdeňka Rybová. Redakční rada: Mgr. Roman Cardal, Ph.D.; P. Mgr. PhDr. Štěpán Filip, Ph.D., OP; Mgr. Andrej Kutarňa; Ing. Vojtěch Macek; Jan Šindelka; Mgr. Radim Ucháč. Teologický poradce: P. Mgr. Evermod Jan Sládek OPraem.

Vydávání *RC Monitoru* je možné jedině díky zaslaným darům. Náklady na přípravu, tisk a distribuci jednoho čísla vycházejí asi na 40 Kč, což za rok činí 960 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Vydavatel: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010

Vychází z církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010.